

Dve važni za sadjarje

Nič novega ne bomo povedali; samo staro, človek bi mislil, da samo ob sebi umevno stvar, bomo poklicali v spomin.

Želja vsakega sadjarja, ki ima kaj več jabolčnega pridelka, je, da bi robo čimprej in čimboljše prodal. Ta opravičena želja se mu bo pa izpolnila zlasti letos le tedaj, ako bo sadje — jabolka — spraviljal z drevja v pravem času in tako, da se ne bodo pokvarila.

Torej najprej o pravem času! Ta čas je tedaj, ko so jabolka zrele za spravljjanje. To spoznamo iz raznih pojavov na sadju in pa iz izkušnje. Ko začne sad izpreminjati barvo, ko začne bolj pogosto odpadati, ko mu začno pečke polemnevati, se bliža čas zorenja na drevesu, dasi za vživanje še ni goden. Tu je pa treba pomniti: 1. Polna in rana jesenska jabolka in prav tako vse rane hruške — torej sorte obeh pečkastih plemen, ki nimajo nikake trpežnosti in ki dozoriijo za uživanje že na drevesu, moramo spraviti preden so popolnoma zrele za uživanje, preden so mehke, torej, ko so še v moči, še zelene, trde. Le tako dosežemo, da nekoliko potrpe, da zadobe prijeten okus in sočno meso, ko nekoliko dni leže v shrambi. Ako bi jih pustili na drevesu do popolne, užitne zrelosti, bi počepale polagoma na tla, kjer se ranijo, če ne že popolnoma razbijejo, meso postane pri popolni zoritvi na drevesu močnato, suho in brez pravega okusa. Kdor ima n. pr. amanliško maslenko, viliamovko in razne druge jesenske hruške, naj jih te dni kar obere in spravi v shrambo, pa se bo prepričal, kako lepo bodo pozorile, kako

sočno bo postalo meso in kako dober okus se bo razvil šele v shrambi.

2. Cisto drugačna pa je stvar pri poznih jesenskih in zlasti pri zimskih jabolkih in hruškah. Tu pa velja staro, po vsem svetu preizkušeno pravilo: Čimdlje jih pustimo na drevesu, tem lepše potem pozorijo v shrambi, tem boljši okus zadobe in kar je najvažnejše — tem večjo imajo trpežnost in tembolj so zdrave. Kdor spravlja torej pozne zimске sorte kar začetkom septembra ali celo že avgusta, namesto koncem septembra ali oktobra meseca, oškoduje sebe, trgovca, ki mu proda tako robo, uživaveca, ki tako sadje kupuje in splošno narodno gospodarstvo.

V splošnem velja pravilo, da v toplejših predelih naše banovine zorijo zimska jabolka nekako od srede septembra do srede oktobra. V mrzlejših pokrajinah pa se utegne zoritev zavleči najmanj za 10—15 dni. Nekoliko vpliva tudi lega in vreme. V prav ugodnih, toplih in zavetnih legah zori sadje nekoliko prej nego v neugodnih, v dobrih letih, ko je ravno prav moče in dovolj solnea, prej nego v mrzlih in sploh neugodnih letih. Letos, ko je skoro povsod strašna suša, bo mnogo sadja odpadlo, preden bo razvito in zrelo. Kar bo ostalo pa na drevju, bo ostalo drobnejše in bo posili in prehitro dozorelo. Vendar nas te skrajno neugodne razmere ne smejo premotiti, da bi jabolka prerano spravljali, ker bi si utegnili pokvariti še tisto, kar nam je pustila nesrečna suša.

Glede načina spravljjanja jabolka za kupčijo je bilo že tolikrat povedano vse potrebno, da bi ne smelo biti več sadjarja, ki bi ravnal drugače. Toda žalibog!

Koliko jih je še, ki lep pridelek pri spravljanju pokvarijo, da izgubi polovico svoje vrednosti! Ze več let pripovedujemo, da za kupčijo — zlasti za izvoz — hodi v poštev le namizno sadje. Tako sadje mora biti pa popolnoma brez vsake najmanjše napake —

tako more biti pa le tedaj, ako je skrbno z roko obrano. Pametnemu človeku to zadostuje. Kdor pa tega še sedaj ne more razumeti in jaboika po stari navadi otrasa, tistemu pa ni mogoče pomagati. Izmodrila ga bo morebiti le škoda.

H.

Padanje cen na ljubljanskem trgu

Za velik del slovenske zemlje določa cene poljskih pridelkov Ljubljana. Na ljubljanskem trgu pa je letos ob tržnih dneh naprodaj toliko poljskih pridelkov in tako poceni, da je o tem potrebno zapisati nekaj besed. Tembolj, ker zlasti kmetje iz najbližje ljubljanske okolice radi tožijo, kako zelo so cene poljskih pridelkov padle in kako malo se danes utrži za pridelke.

Resnica je, da so radi splošne krize vsi ljudje močno prizadeti na ta ali oni način. Toda najbolj je prizadet naš kmet. Pri drugih stanovih vidimo, kako skušajo vsak svoje breme naprtiti drugim. Naš kmet dela drugače. Kljub temu, da nanj vse pritiska, da nalagajo nanj nova in nova bremena, se po veliki večini kmetje še ne spomnijo svoje glavne slabosti, ki je — le poglejmo resnici v oči! — neke vrste zavist in pomanjkanje čuta za skupnost.

V tej trditvi ni prav nič pretiranega. Kdor ne verjame, naj samo pride ob sredah ali sobotah v Ljubljano na Vodnikov trg, pa se bo na svoje oči prepričal, kako kmetje sami delajo cene svojim pridelkom, kako jih sami tišče nižje in nižje. Morda delajo to nevedoma, toda resnica je taka.

Lani je čebula slabše obrodila. Kdor jo je imel, jo je dobro prodal. Na ljubljanskem trgu je lani čebule včasih celo zmanjkalo. Cene so bile zaradi manjšega pridelka celo leto razmeroma ugodne. In kaj se je zgodilo? Kmetje so, češ, zakaj bi čebulo prodajali drago samo nekateri, drugi pa nič, nasadili letos cele njive čebule. Ze samo tisti, ki so lani čebulo lahko prodali, so jo letos nasadili mnogo več, kakor lani. Pridružili so se jim pa

še drugi. Letos je bilo tako po vsej bližnji in daljnji ljubljanski okolici nasajene mnogo čebule. Ko se je nova čebula pojavila na ljubljanskem trgu v tako silnih množinah, je cena padla. Kilogram čebule je po 1,50 Din, tudi ceneje. Mesto, da bi bila čebula kaj vredna in bi zaslužili po nekaj vsaj nekateri, je čebula letos skoraj brez cene in ne zasluži nihče nič.

Prav tako je s stročjim fižolom. Lani je bil razmeroma drag, ker je zaradi suše ob cvetenju precej slabše obrodil in ker ga kmetje tudi niso mnogo sadili. Prodajali so ga zato prve tedne po 6—7 Din kg, v glavni sezoni najceneje po 3 Din kg.

Zopet so to videli nevoščljivci ter so letos vsi nasadili stročjega fižola mnogo več ko lani. Zaan nam je večji posestnik z dežele, ki prej nikdar ni sadil stročjega fižola več ko za domačo porabo — letos pa ga je nasadil kar 700 prekelj!

Razen tega je letos zaradi obilnega dežja ob cvetenju fižol dobro obrodil. Posledice so se na trgu pokazale v žalostni sliki: stročji fižol v glavni sezoni ni imel nobene cene. Pridelovalci so bili naravnost razočarani. Znana nam je rečna delavska žena, ki je z drugimi vred hotela pri fižolu dobro zaslužiti. Vzela je v najem veliko njivo, mnogo denarja je dala za gnoj, veliko truda je imela z delom, ko je vso njivo zasadila s stročjim fižolom — ko pa bi fižol imela na trgu prodajati, je cena padla. Ženska mi je vsa objokana pripovedovala svojo smolo, ko najbrž niti toliko ne bo dobila za ves fižol, kolikor ji bo vzela najemnina in pognojitev njive. Saj so na ljubljanskem trgu prodajali in se prodajo

fižol celo po dinarju kilogram, dražji pa letos domač stročji fižol sploh ni bil, ko po 3. Din kg. Vsak tržni dan je bilo na Vednikovem trgu v Ljubljani cele gore stročjega fižola. Vsi so se temeljito usteli, ker niso računali z znanim gospodarskim pravilom: večja ko je ponudba, nižja je cena! Cene stročjemu fižolu so padle v enem letu za več ko sto odstotkov.

To sta samo dva primera, lahko pa bi jih navedli več. Poudariti smo hoteli, da je tudi v pridelovanju poljskih pri-

delkov in pri postavljanju pridelkov na trg treba previdnosti in prave meje. Pri vsakem pretiravanju nekdo gor' plača. To bridko resnico izpričuje tudi padanje cen na ljubljanskem trgu. To padanje cen ni zgolj posledica splošne krize in splošnega padanja cen, marveč vsaj pri posameznih pridelkih veliko bolj posledica nespametnega ravnanja pridelovalcev. Zato naj bi bil za ljudi to koristen nauk, kako se vsak pohlep za hitrim dobičkom le prerad maščuje. -ah.

Ljubljanski velesejem

Kakor je spomladna prireditev ljubljanskega velesejma namenjena predvsem trgovini in obrti, tako je jesenska določena bolj kmetijstvu in njemu sorodnim panogam. Letos je kmetijski odbor velesejma posvetil posebno pažnjo vprašanju vnovčevanja kmetijskih pridelkov in temu primerno uredil posamezne oddelke. Posebno v vinarstvu, sirarstvu in čebelarstvu je omogočeno producentom naravnost prodajati njih pridelke. Ob enem pa seznanjati konzumente, posebno meščane, o dobri kakovosti domačega blaga. Razstava bo od 3. do 12. septembra.

Kmetijska razstava v paviljonu »G« bo imela naslednje oddelke: vrtnarski z zelenjavo in cveticami, čebelarški z medom in čebelarskimi potrebščinami, mlekarški s prodajo sira, masla in drugih mlečnih izdelkov, vinarski s prodajo vina; društvo »Živalca« bo imela razstavljene kunce, ptice in razne druge živalice; društvo »Jugomentafon« bo 3. in 4. septembra priredilo razstavo montafonske goveje živine; 11. septembra bo razstava konj; 8. septembra pa razstava čistokrvnih psov.

g **Kmetijska razstava** na Ljubljanskem velesejmu. V času od 3. do 12. septembra t. l. se hoče pokazati tudi nekatere najvažnejše kmetijske panoge. Prireditev ima namen, pokazati ne samo tujcem, temveč tudi predvsem našim kmetiskim gospodarjem, kako smo napredovali in česa se moramo z največjo vnemo poprijeti, da bomo v tej težki go-

spodarski krizi naše pridelke lažje spravili v denar in tako izboljšali težavno gospodarsko stanje. — Program kmetijskega oddelka je: Vinarska razstava, mlekarška in sirarska razstava, čebelarska razstava, razstava zelenjave, razstava jajc in razstava kmetijskih strojev in gospodarskega orodja.

g **Velesejem — čebelarska razstava.** Kdor hoče kupiti res izboren in pristen med, naj poseti letošnji jesenski velesejem. Tukaj ga bo dobil v vabljivih posodah in posodicah, na drobno in debelo, iz prve roke. Pomniti je treba, da je pristen med ne samo neprekosljivo živilo, temveč tudi izborno zdravilo, ki se rabi pri raznovrstnih boleznih. Na velesejmu bo Čebelarsko društvo brezplačno razdajalo navodila o koristnosti in uporabi medu.

g **Vsem rejcem malih živali v Dravski banovini.** Reja malih živali kot n. pr. reja perutnine, kuncev, golobov, morskih prašičkov, ptic pevk, ribic, raznih vrst plemenitih kozuharjev je v današnjih težkih dneh povsem upravičena. Z rejo malih živali se peča mali človek, ki živi danes v najtežjih razmerah. Uteho in zabavo išče le pri svojih živalcah; poleg tega mu nudi reja gotov dohodek, bodisi v mesu, kožicah, jajcih ali v prireji mladičev. — Pouk o reji malih živali najde rejec večinoma v raznih brošurah in knjigah. Se bolj uspešen in dobrodošel je rejcu strokovni nasvet, katerega prejme od društva. Poleg tega nudi društvo članom tudi pomoč pri preskrbi ce-

nenih krmil, orodja, nabavi čistokrvnih živali, razpečavanju produktov itd., prireja tudi poučna predavanja, tečaje in razstave. Vse to delo vrši društvo — Živalca, — ki ima namen družiti vse rejce Dravske banovine. Mesečna članarina je 2 Din, plačljiva za pol leta v naprej. Društvo je bilo ustanovljeno dne 3. januarja 1932 in šteje že danes nad 500 članov. Spričo tako velikega števila članstva je odbor na tem, da prične v kratkem izdajati list »Živalca«. — V času od 2. do 5. aprila t. l. je društvo priredilo svojo I. veliko razstavo malih živali, povsem samostojno z velikim uspehom. Razstava je bila nameščena v Velesesejskih prostorih v Ljubljani. Ob priliki jesenskega velesesejma od 3. do 12. septembra priredi »Živalca« svojo II. veliko razstavo nameščeno v paviljonu »J«. Razvrščena bo v posameznih skupinah, ki bodo nazorno prikazovale rejo malih živalic Dravske banovine. Novost na tej razstavi bodo močvirski bobri Nutrija. V posebnem oddelku bo nameščena kožuhovina, literatura in predmeti.

g Tekma slovenskih harmonikarjev na jesenskem ljubljanskem velesesejmu se vrši dne 11. septembra. Kdor se še ni prijavil, naj to nemudoma stori. Zadoštuje navadna dopisnica, naslovljena na urad velesesejma v Ljubljani, nakar dobi priglasenec vsa potrebna navodila. Zmagovalci v tekmi dobe lepe nagrade in diplome.

g Zelenjadna razstava na velesesejmu v Ljubljani od 3. do 12. septembra t. l. bo obsegala vrtnarske pridelke iz vseh krajev Dravske banovine, pokazala nam bo napredek te stroke v zadnjih letih. Poučili se bomo, katere sorte zelenjave so najboljše in dobičkanosne. Zainteresirala bo kupce iz oddaljenih krajev kakor tudi naša letovišča, da se bo število odjemalcev pomnožilo.

g Vinska pokušnja na ljubljanskem velesesejmu. Za vinski sejum na ljubljanskem velesesejmu, ki se vrši od 3. do 12. septembra se je do določenega roka priglasilo zadovoljivo število producentov iz Dolenjske, osobito iz Bele Krajine ter iz Štajerskega, tako, da bo ta

sejem zastopan z različnimi izbranimi vini iz vse banovine. Nudila se bo torej malim in velikim konzumentom kakor tudi vsem prijateljem dobre domače, pristne kapljice, ugodna prilika za ceneno pokušnjo teh vin ter za naročila v poljubni množini. Zaloge pri producentih so se sicer v zadnjih dveh mesecih že močno skrčile, a dobi se še vedno dovolj dobrega blaga, z razliko sicer, da se cene vedno bolj učvrstujejo, čim bolj se zaloge krčijo.

g Konjska razstava v Ljubljani. V okvirju svoje prireditve »Ljubljana v jeseni« pripravlja velesesejska uprava po daljšem presledku zopet veliko razstavo plemenskih in sportnih konj. Razstava se vrši v nedeljo, dne 11. septembra t. l. Najboljše razstavljene konje bo velesesejska uprava odklovala s kolajnami. Kdor želi svojega konja razstaviti, naj se nemudoma pismeno prijavi na naslov: Gostič Stanko, zrebčarna Selo pri Ljubljani. V prijavi je navesti sledeče podatke: 1. ime in naslov razstavjalca, 2. ime in naslov vzreditelja konja, 3. spol, ime (zrebec, skopljenec, kobilica, zrebe), 4. starost, 5. pasma, 6. barva, 7. rod (oče in mati), 8. opomba (doseženi hitrostni rekordi, plemenitni uspehi itd.). Oziralo se bo le na one prijave, ki dosepejo najkasneje do 31. avgusta t. l. Vse prepozne prijave se odklonijo.

g Razstava perutnine na jesenskem velesesejmu v Ljubljani od 3. do 12. septembra t. l. Perutninarska razstava, ki jo priredi društvo »Živalca« hoče pokazati umno rejo perutnine po najmodernejših vidikih, t. j. z odbiranjem ali s selekcijo živali po nesnosti. Znano je, da donša perutninarstvo v naših krajih velike dohodke, ki pa žal v zadnjem času silno nazadujejo, in to največ vsled predrobnih jajc. Izgubili smo radi tega največje odjemalce v inozemstvu. Ta del razstave bo jako poučen, ker bodo razstavljene živali samo od priznanih rejcev.

g Razstava kuncev na ljubljanskem velesesejmu od 3. do 12. septembra t. l., ki jo priredi društvo »Živalca« v Ljubljani, hoče pokazati rejo najrazličnejših priznanih pasem domače reje in izdelkov.

Vrtnarska razstava na Brezjah

Romarji, ki se bodo udeležili ta teden 25-letnice kronanja Marije Pomagaj na Brezjah, naj ne zamude ogledati si tudi vrtnarsko razstavo, ki jo je priredila ondotna podružnica Sadjarskega in vrtnarskega društva v samostanski dvorani. Razstava je bila otvorjena v nedeljo 28. avgusta in bo trajala do 10. septembra. Na tej razstavi, ki obsega vsakovrstno vrtno zelenjad, poljske pridelke, cvetlice, vrtnarsko orodje, razno sadje in sadne izdelke, čebele in njih proizvode in še marsikaj drugega zanimivega, vidimo kaj se da vse pridelati na majhnem domačem vrtu in kako bi si lahko izboljšali enolično vsakdanjo hrano z raznimi vrtnimi pridelki, ki doslej še niso povsod znani, ali vsaj še ne dovolj razširjeni in čišnani. Poleg razne zelenjadi in vsakovrstnih vrtnih pridelkov v najlepši in najpopolnejši kakovosti, bo zanimalo vsakega obiskovalca tudi krasno cvetje, ki naj bi krasilo naše vrtove in poživljalo okolico naših domov. Najnovejše oblike vrtnega orodja je razstavila semenska trgovina Sever & Komp. iz Ljubljane. Cel sod brezalkoholnega jabolčnega soka je pa poslal na razstavo vč. g. Zabret, župnik iz Kovorja. Izvrstna pijača je še od prejšnjega leta pravilno konservirana

in prirejena tako, da se da brez škode za trpežnost točiti iz soda kakor vino.

Najbolj se odlikujeta na razstavi samostan in ženska kaznilnica iz Begunj s svojimi res krasnimi vrtnimi pridelki. Pa tudi drugi razstavljalci so pokazali, kaj premore pridnost, pa zanimanje in ljubezen do vrtnarstva. Posebej naj še omenimo gg. Zamattio iz Begunj, Znidarja iz Nove vasi, Kristana iz Leš, podružnice SVD iz Radovljice, Kovorja in iz Ljubnega.

Da se je mogla izvesti ta lepa razstava, je v prvi vrsti zasluga predstojništva samostana na Brezjah, ki je dalo na razpolago prostor v samostanski dvorani in na dvorišču, in pa podružnice SVD na Brezjah, ki je dala prvo pobudo za razstavo. S posebno pohvalo moramo omeniti požrtvovalnost podružničnega tajnika in samostanskega vrtnarja g. fr. Kamila, g. Znidarja Franca iz Nove vasi, čč. sester iz Begunj, g. Zupana Jož. iz Kovorja, šol. upr. g. Kristana Srečka iz Leš, g. Marčuna iz Ljubnega in g. Grašiča Ignacija iz Brezij, ki je prireditev financiral.

V prvi polovici oktobra bo priredila ta podružnica istotam sadno razstavo, s katero hoče pokazati, kakšno sadje se pridelava v okolici Brezij in kako ga je za kupčijo pripraviti in opremiti.

R a z n o

Denar

g Francoska posojila. Francoska državna blagajna je po poročilu francoskega finančnega ministra izdala Jugoslaviji kredit od 250 milijonov frankov po 7.5% obrestih proti jamstvu jugoslovanskega monopola. Madžarska je pa od iste strani dobila 354 milijonov frankov proti jamstvu carinskih dohodkov, trošarine na sladkor in monopolu na tobak in sol.

g Ljubljanska borza. Promet je z ozirom na stroge devizne odredbe bolj pičel. Inczemske valute so se na ljub-

ljanski borzi trgovale po naslednjih cenah: 1 angleški funt 198.10 Din, 1 ameriški dolar 56.70 Din, 1 holandski goldinar 23.02 Din, 1 nemška marka 13.60 Din, 1 švicarski frank 11.12 Din, 1 belgijski belga 7.94 Din, 1 italijanska lira 2.93 Din, 1 francoski frank 2.24 Din, 1 češkoslovaška krona 1.69 Din.

g Posojilo Romuniji. Združene švicarske banke so dale Romuniji posojilo 30 milijonov švicarskih frankov po 4.5% obrestim za dve leti in pol. To posojilo je Romunija dobila, ker se pripravlja za

miren dogovor z Rusijo zaradi rešitve vprašanja Besarabije.

g Zmanjšanje hranilnih vlog. Od leta 1931 nadalje so hranilne vloge v vseh državah nazadovale. Posebno znatno zmanjšanje se je pokazalo letos julija v primeri z lanskim julijem v Nemčiji, Madjarski, Finski, Danski in Argentini. V nekaterih državah je pa v letošnjem prvem polletju zabeležili prirastek. Največji je na Švedskem, kj znaša 12,8%, Romunija ima 11,2, Poljska, znaten je tudi v Bolgariji, za 8,2% in v Franciji za 4,9%. Povsod drugod je zabeležiti znatno zmanjšanje hranilnih vlog.

Živina

g Mariborski živinski sejem. Dogon je znašal: 21 konj, 15 bikov, 165 volov, 321 krav in 19 telet, skupaj 541 glav. — Cene so bile sledeče za kg žive teže: debeli voli 2,50—3 Din, poldebeli 2 do 2,25 Din, vprežni voli 1,50—2 Din, biki za klanje 1,75—2,25 Din, klavne krave debele 1,25—2,50 Din, plemenske krave 1,25—1,50 Din, krave klobasarice 0,80 do 1 Din, molzne krave 1,25—2 Din, breje krave 1,50—2 Din, poldebela mlada živina 2,50—3,25 Din, teleta 3—4 Din. — Prodanih je bilo 254 glav. — Cene še vedno padajo. — Meso prodajajo po sledečih cenah: volovsko meso I. vrste po 8—10 Din kg, II. vrste 6—8 Din, meso od bikov, krav in telic 4—5 Din, telečje meso I. vrste 10—12 Din, II. vrste 6—8 Din. Svinjsko meso sveže 10—16 Din.

g Kože v Zagrebu. Zadnje prodaje kož v Zagrebu so se izvedle po teh-le cenah: goveje po 6—7 Din kg, madjarsko blago za 5% ceneje, erbijansko za 10 odstotkov in buše za 20 odstotkov ceneje, kože junic za 1—2 Din dražje, telečje brez glave po 8—9 Din, z glavo in dolgonoge po 7—7,50 Din, najboljše po 9 do 10 Din; janjci po 10—12 Din, kozje 9—11 Din, konjske 50—55 Din komad.

g Ljubljanski živinski sejem. Na zadnji sejem so živinorejci in prekupci prignali 84 konj, 71 volov, 28 krav, 13 telet in 88 prašičkov. Zaradi vročega vremena in poljskih del je bil pa sejem slabo obiskan in tudi kupčija revna, kajti prodaj-

nih je bilo le 7 konj, 23 volov, 7 krav, 10 telet in 40 prašičkov za rejo. Cene so bile neizpremenjene kakor na prejšnjem sejmu. Za kg žive teže so plačevali živino po naslednjih cenah: volj prvovrstni 5—5,50 Din, II. 4—5 Din, III. 3—4 Din, krave debele 4—4,50 Din, klobasarice 2 do 3 Din, teleta 4,50—5 Din, prašički rejo komad po 170—220 Din.

Cene

g Sadna kupčija. V Sloveniji je sadu na letina prav dobra po množini, po kakovosti blaga pa bolj slaba radi suše in drugih vremenskih nezdod. Radi tega cenijo, da bo letos mogoče komaj 90% sadja razporediti med namizno sadje, medtem ko se bo ostalo moralo porabiti kot gospodarsko sadje. Letošnjega pridelka se računa okoli 12.000 vagonov, za izvoz primerne komaj 3000 vagonov namiznega sadja. — Kupčija z zgodnjim sadjem je v teku, nakupne cene za usmizno blago so pri sadjarjih po 0,75—1 Din kg. Cene na zunanjih tržiščih se stalno menjajo. Tako so bile v Nemčiji cene za prvo ljakaj poslano blago po 30 do 40 mark, sedaj so pa padle na 20 M. Italija slabo plačuje. Nekaj več blaga gre na Dunaj, vendar ovirajo devizne odredbe večji promet. V splošnem pa uživa naše sadje v inozemstvu dober sloves ne samo zaradi okusa, ampak tudi glede dobrega pakiranja.

g Žitno tržišče. Z ozirom na uradno poročilo o letini, ki ga je izdalo kmetijsko ministrstvo in ki predvideva primeroma nizek pridelok, so cene na žitnih borzah za pšenico nekoliko poskočile. Sicer so privatne cenvitve ugodnejše nego uradne, toda letino je smatrati v splošnem za zelo slabo. Tako se gibljejo cene pšenici v Vojvodini franko nakladalna postaja za 100 kg: stara 152,50—155 Din, nova 76 kg težka 142,50, 78 kg 147,50, 80 kg 155 Din. Koruza nova umetno sušena za december 57,50 do 62,50 Din. Letina koruze kaže izbornost. Cene moki so neizpremenjene in bo sedanja pavšalna taksa po vesteh iz Belgrada izpremenjena v novo takso od približno 1000 Din po vagonu (10 par za 1 kg moke).

Pravni nasveti

Zgraditev nove ceste. A. R. M. Na prošnjo dveh občin, je banska uprava poslala inženerja, ki je umeril novo cesto čez sadovnjake, njave in travnike, tako, da boste imeli obéutno škodo, ako se načrti izvedejo. Vprašate, ali se je možno temu upreti in kako? — Ako je zgraditev ceste končno veljavno sklenjena stvar, se bo gradila pač tam, kjer je teren za njo najugodnejši. Občina bo morala od lastnikov sveta, po katerem se bo cesta izpeljala, potrebni svei kupiti. Ako ga pa lastniki ne bodo hoteli prodati, ga jim bo pa mogoče odvzeti potom razlastitve. V tem slučaju se jim bo plačal po ceni, ki jo bodo določili cenilci. Upirati se gradnji ceste nima smisla in bi bil trud po našem mnenju brezuspešen.

Mejni spor. J. V. S. S. So sedom ste v sporu radi meje med gozdima parcelama. Čeprav stoji mejniki že 35 let na istem mestu, je sosed poklical geometra, ki je mejo prestavil štiri metre v vaš svet. Vi niste nikdar pristali na to, da geometer določi mejo, toda sosed in njegov delavec pa trdita, da ste vi na to pristali in sta pripravljena to celo s prisego potrditi. Vprašate, če svet izgubite, ako onadva prišežeta, da ste vi pristali na določitev meje po geometru. — Čudno se nam zdi, da sosed trdi, da ste vi pristali na geometra ako niste. Tudi se nam ne zdi verjetno, da bi bil geometer pričel poslovati, ako ni imel pristanka obeh mejašev. Vsekakor dobro premislite, če ni sosedova trditve resnična. V slučaju pravde se bo sodišče oziralo tako na vaše, kakor na sosedove trditve, zaslišalo bo priče in bo nato razsodilo po svobodnem prevdanku. Če bodo priče prisegle in če so priče sicer poštene, bo težko najti razlog, da bi jim sodišče ne verjelo. — Glede smrek, ki ste jih pred šestimi leti na svetu, ki ga je sedaj geometer odmeril sosedu, sosed sedaj ne bo mogel zahtevati odškodnine, ker ste vi posekali smreke pač v dobri veri, da so vaše. Drugače je pa seveda, ako se dokaže, da ste vi tudi pristali, da boste plačali smreke, ako bo geometer ugotovil, da so rasle na sosedovem svetu.

Testament se lahko spremeni. F. V. T. Čeprav je vaš mož pri notarju napravil testament, ga vedno še lahko spremeni. Notar drugim osebam ne bo pred možovo smrtjo pokazal testamenta, ker ga veže dolžnost uradne molčečnosti.

Kriva prisega. Š. J. Sosedov sin je nagovarjal mater, naj po krivem priseže, da je dolg očetov že plačan, pa v resnici še ni. Vprašate, koliko more biti za to kaznovan. — Kdor namenoma pri sodišču kaj lažno izpove pod prisego, se kaznuje z robijo do 10 let. Kdor drugega naklepoma zavede, da

po krivem priseže pred sodiščem, se kaznuje, kakor da bi sam po krivem prisegel. Kdor poskuša drugega naklepoma zavesti da po krivem priseže, vendar pa ostane nagovarjanje brezuspešno, se radi takega poskusa sodi milejše. Pri izrekanju sodbe in kazni mora sodišče po svobodni oceni vpoštevati olajšilne kakor tudi obtežilne okoliščine, tako da se ne da v naprej prorokovati kakšna bo kazen.

Priposestvovana pravica služnosti poti brez prepovedi ne ugasne. J. V. C. Kupili ste travnik, ki je bil v 30 letih že drugič prodan. Prvi lastnik se je posluževal neke poti neovirano ves čas, dokler ni travnika prodal. Drugi lastnik je to pot opustil, ker mu je bila druga bolj priročna. Ko ste sami kupili travnik, pa že 5 let uporabljate isto pot kakor prvi lastnik. V zadnjem letu pa je neki kmet kupil njivo ob tej poti in nam bože pot zabraniti. Vprašate, če imate še pravico do poti, ki jo je vaš posestnik prednik opustil skozi 25 let? — Če so prvi posestnik in njegovi predniki skozi 30 let uporabljali navedeno pot, potem so priposestvovali služnostno pravico pota v korist travnika kot gospodujočega zemljišča. S tem da vaš posestnik prednik te poti skozi 25 let ni uporabljal, ni ugasnila zgoraj navedena priposestvovana pravica služnosti poti. Le če je kdo vašemu predniku to pot branil, da je ne sme uporabljati, vaš prednik pa se je tej prepovedi uklonil, potem je služnostna pravica poti v korist travnika prenehala. Poti vam sosed ne more kratkoma braniti, ker ga lahko tožite radi motenja posesti. Sosed bi vas moral tožiti, da nimate pravice poti; to tožbo boste vi dobili, če boste dokazali, da je že prvi posestnik pot priposestvoval in sosed ne bo mogel dokazati, da je vašemu predniku bila v 25 letih pot zabranjena in da se je tej prepovedi udal.

Vzdrževanje pota. J. V. Imate pravico uporabljati pot v tujem svetu. Ker je pot v slabem položaju, vprašate, ako jo smete popraviti. — K vzdrževanju pota morajo sorazmerno prispevati vse osebe ali zemljiški posestniki, ki imajo pravico jo rabiti. Pot je treba krajevnim potrebam primerno vzdrževati. Ne smete torej na pot preko tujega travnika navoziti kamenja in gramoz, s katerim nikdar ni bila ta pot posipana.

Terjatve na jedaci in pijači zastarajo v 3 letih. M. R. P. P. Neki posestnik vam dolguje iz leta 1924 in 1925 na pijači in jestvinah 700 Din. Leta 1926 je odšel v Francijo. Ker niste imeli njegovega naslova, ga niste mogli opominjati. Zvedeli ste, da je sedaj v Franciji umrl. Opominjali ste njegovo ženo na plačilo dolga, ker ona živa dohodke moževe polovice posestva. Ker se na vaše opomine ne zmeni, vprašate, če jo lahko uspešno tožite. — Ker ste kot gostilničarka dajala jedajo in pijačo, zastarajo

terjatve v 3 letih. Zena za moževe dolgove sploh ne odgovarja. Pred potekom 3 let, t. j. do leta 1927, bi morali tega posestnika tožiti. Ker niste vedeli za naslov, ki je bil tudi domačim neznan, bi pač morali predlagati na sodišču, da se odsotnemu posestniku postavi za to tožbo skrbnik in bi se tožba le temu vročila. Čim bi postala sodba pravomočna, bi pa predlagali izvršbo na posestnikovo polovico posestva. Sedaj, po preteku 8 let je ta terjatev zastarana in neveljavna.

Poravnava radi meje. N. R. Leta 1924 ste se s sosedom dogovorili, da bo sporno mejo odmeril zemljemerec po mapi. Oba sta se pismeno tudi zavezala, da bosta po geometru odmerjeno mapno mejo priznala. Ko pa je zemljemerec odmeril mejo, ste vi s tem pridobili na svetu, sosed pa zgubil. Radi tega sosed sedaj noče priznati te meje in ste v teh letih samo 3 krat kosili ta pridobljeni kosček travnika. Vprašate, kaj storiti, da to zemljo pridobite. — Poravnava, da priznata oba po geometru odmerjeno mejo, veže oba, vas in sosedu. Če toraj sosed meje sedaj noče priznati, ga lahko tožite na izvršitev poravnave, da mora priznati po geometru odmerjeno mejo.

Vojaška služba. P. V. G. Brat je služil v avstroogrski vojski od 12. februarja 1917 pa do 1. novembra 1918. V Jugoslaviji ni služil. Rojen je leta 1898. Ali se smatra, da je služil polni rok. — Letnik 1898 je bil poklican v Jugoslaviji na redni nabor iz česa izhaja, da službe tega letnika med vojsko ni smatrali za službo polnega roka. Sicer bo pa to vprašanje v slučaju kakšne prošnje rešila vojaška oblast.

Rodbinska doklada za pozakojena hčer. J. M. R. Vprašate, če morete dobiti državni vpokojenec rodbinsko doklado za nezakonsko hčer, ki jo je priženil, ako to hčer na sebe prepíše. — Rodbinska doklada pripada državnemu vpokojencu za ženo in za vsakega otroka, ki je v zakonitem zakonu rojen ali pozakojen.

Previsoka zgradarina. M. S. D. Pritožujete se čez previsoko zgradarino in doklade. Najemnik vam stanarino za borno stanovanje, obstoječe iz ene sobe in kleli, odsluži z delom. Vprašujete, če je zgradarina, ki jo vam je naložila davčna uprava pravična in kam naj bi se pritožili. — Zgradarina se odmerja na podlagi čiste davčne osnove, pri vas na podlagi čiste najemnine, ki se izračuna na ta način, da se od najemnine ali od najemne vrednosti odbijajo zakonsko dopustni odbitki za vzdrževanje, upravo in amortizacijo hiše. Za najemnino se ne računa samo to, kar v gotovini prejmete od najemnika, ampak se k tej prišteje tudi vrednost vseh dajatev, storitev in

ugodnosti, ki jih mora najemnik mesto najemnine vršiti, dajati ali storiti najemodajalcu. Pri zgradbah, ki niso oddane v najem, se vzame mesto najemnine vrednost letne najemnine, ki se plačuje za najbližje podobno stanovanje ali najbližjo podobno obratovalnico ob času, ko se razglasi poziv za predložitev davčnih prijav. Če ni predmeta za primerjanje, ugotovi vrednost letne najemnine davčni odbor z ocenitvijo po dejanskih krajevnih razmerah. Kot stroške za vzdrževanje, upravo in amortizacijo se mora odbiti od vsote kosmate najemnine po vaseh 30 od sto. Tako dobimo čisto najemnino, ki je podlaga davku. Niste povedali, kako visoko najemnino ste navedli v prijavi ali kako visoko vas je davčni odbor ocenil. Zato je težko presoditi, če je zgradarina, ki vam je naložena, pravična. Če smatrate, da je previsoka, se smete proti previsoki ali nepravilni odmeri pritožiti v 30 dneh, računši od dneva, ki sledi vročitvi plačilnega naloga. Pritožba se vložiti pri davčni upravi, ki je davek odmerila in se mora kolkovati s kolkom za 2 dinarjev, vsaka priloga pa s kolkom za 2 dinarja. Take pritožbe rešuje finančna direkcija.

Sprejem otroka za svojega. F. T. K. Zanima vas, če bi mogli nekega ubogega otroka sprejeti za svojega. — To se lahko zgodi, ako so podani vsi zakoniti pogoji. Predvsem je omeniti da morajo sprejeti druge otroke za svoje osebe, ki niso slovesno obljubile samskega stanu in nimajo svojih zakonskih otrok. Posvojitelji t. j. sprejemajoča oseba, morajo izpolniti štirideseto leto, posvojeni otrok pa mora biti vsaj osemnajst let mlajši, kakor njegovi posvojitelji. Poročena oseba sme posvojiti ali posvojevana biti le s pritrditvijo svojega zakonca. Če je otrok nedoleten, se mora sprejeti za svojega le s privoljenjem zakonskega očeta ali če ga nima, le s privoljenjem matere, yuruba in sodišča. Tudi če je otrok polnoleten, njegov zakonski oče pa še živi, se zahteva njegovo privoljenje. Sprejem otroka za svojega velja z potrditvijo kr. banske uprave.

Domovnica iz Rumunije. V. A. M. Po domovnico, ki bi jo radi dobili za vašo rejenko iz Rumunije, pišite pač na njeno domovno občino, seveda v rumunskem jeziku, ker boste drugače težko dobili odgovor. Če ste že enkrat pisali pa ni odgovora, bi se morda obrnili na okrajno oblastvo, pod katero spada dotična občina. Plačati boste morali seveda tudi takse, kj so tam predpisane za izdajo domovnice in poštnino.

Nepotrpežljivim vpraševalcem. Ponovno opozarjamo, da ni mogoče vedno ustreči željam, da bi odgovor priobčili že v prihodnji številki. Pismeno pod nobenim pogojem ne odgovarjamo. Nepodpisani dopisi gredo po starem običaju v koš.